

5 - *Niggun* (ca 3:30 min)

Betegnelsen *niggun* (fra hebraisk) gjelder en musikalsk sjanger som særlig hører hjemme innenfor hasidismen (fra hebraisk *hasid* - from), som oppstod i polsk Ukraina på 1700-tallet. Denne mystiske retningen kan blant annet forstås som en reaksjon mot samtidens rådende intellektualisme, men har senere satt sitt preg på mange varianter av jødedommen.

Niggun betegner en ”nynnende melodi” som også kan forstås som ”samtale med Gud”. *Niggunim* (flertall) fins i mange varianter, men et fellestrekk er at stemmen stort sett brukes som et instrument, i det den fremfører stavelser uten betydning. Stemning og følelse er altså viktigere enn tekst og meningsinnhold. I hasidiske miljøer har kunstformer som musikk, poesi og dans blitt verdsatt, og i dette eksempelet hører vi nynning kombinert med dansemusikk. I andre eksempler kan *niggun* bygge på marsjer og annen sekulær musikk, men den kan også bygge på religiøse sanger og melodier. De eldste *niggunim* bygde gjerne på øst-europeisk folkemusikk, men i dag er meloditilfanget utvidet, og det fins eksempler på *niggun* i så å si alle musikalske sjangrer.

Dette eksempelet på *niggun* er spilt inn under et bryllup i Israel i 1980-årene, men stammer fra Romania, der den aktuelle familien har sine røtter. Nynningen eller ”lallingen” akkompagneres av et danseorkester dominert av blåsere, med slagverk og bass. *Niggun* kan altså fungere sosialt og utadvendt, som her, men også meditativt og innadvendt. En kan nynne alene eller i gruppe, monotont og repeterende eller melodisk og variert. Det religiøse hensikten med *niggun* er uansett en opplevelse av nærhet til Gud. Rytmen markeres ofte med klapping, og formen er gjerne A-B-A-C-A osv. Hvert melodisk motiv eller tema gjentas to ganger, og gjennomgangsmotivet (A, jamfør refreng) kommer inn mellom hvert av de andre motivene.

Når elevene skal arbeide med *niggun*, kan de ta utgangspunkt i ett eller flere av følgende forslag:

- 1) Frie assosiasjoner: Hva hører vi her? Hvordan og hvorfor nynner vi, og hva slags musikk liker vi å nynne på? Hvorfor og hvordan nynner eller ”laller” de vi hører her?
- 2) Mer musikkfaglig: Hvordan beskrive rytmen, dansbarheten, instrumentene, melodien og melodiskjemaet, stemmebruken, stemningen, etc?
- 3) Mer religionsfaglig: Hva er *niggun*? Hva er *niggun*s bakgrunn og hensikt? Hva er hasidisme spesielt og mystikk mer generelt? Hvorfor står bryllup og fest så sentralt i jødedommen?